

programma & liedteksten

Goggles'

WUNDERHORN

programma

De Wonderhoorn

(... de tamboer ...)

Au

de vissenpreek

(... de tamboer ...)

Te

de tamboer

Urlicht

Waldvögelein

de zangwedstrijd van Koekoek en Nachtegaal

Zomerse Aflossing

Himmlisches Leben

uitvoering

Wim Pelgrims

Esther-Elisabeth Rispens

compositie

Ward De Jonghe

Te vergelijken met het werk van de gebroeders Grimm, die sprookjes en legenden verzamelden, naar hun hand zetten, is, ook in het begin van de 19de eeuw, *Des Knaben Wunderhorn* tot stand gekomen. Achim von Arnim en Clemenz Brentano maakten twee ontzettend rijke bundels van honderden oude Duitse, volkse gedichten en liedteksten.

Karakteristiek voor deze poëzie is naast figuren als de jager en de molenaarsdochter bovenal de lente: het bos, de vogels, de opkomende kriebels, overspel en liefdesverdriet, ... De lente was ook het seizoen waar de eerste veldslagen plaatsvonden; we vinden er dan ook soldatenliederen over (al dan niet schuins) marcheren, maar dus ook de dood als thematiek. Vaak zijn de gedichten erg moraliserend in christelijke traditie.

In de vorm van eenvoudige liedjes en rijmpjes beslaat het boek aldus de kleine en grote dingen des levens. Na het verschijnen van de *Wunderhorn* in 1805/1808 zei de grote dichter Goethe dat dit boekje te vinden zou moeten zijn 'in elk huis waar frisse mensen wonen, aan het venster, onder de spiegel of waar zang- en kookboeken ook plegen te liggen'. Hij sprak de hoop uit dat door het werk van Arnim en Brentano de oude liederen in leven zouden blijven, dat ze zouden bewerkt worden door volgende generaties en, in het beste geval, dat ze zouden inspireren tot nieuwe liederen.

Veel romantische componisten putten uit deze teksten, gaande van Schubert, Mendelssohn en Brahms tot Schönberg. De componist die we echter het meest met *Des Knaben Wunderhorn* associëren is Gustav Mahler. In de jaren 1880–1890, toonzette hij een twintigtal liederen en baseerde hij daar zijn symfonieën 2 tot 4 op. De militaire en natuurmotieven zijn niet weg te denken uit Mahlers muziek, en de *Wunderhorn* heeft hier een cruciale rol in gespeeld.

Goggles neemt de opdracht van Goethe nog een schakel verder en vroeg mij om een hedendaags antwoord te schrijven op Mahlers bewerkingen van deze oude volksliedjes. U hoort een selectie van *Wunderhorn*-teksten en -liederen, soms getrouw aan de partituur van Mahler, soms geheel nieuw. Met stem en slagwerk nemen zij u mee in de wondere wereld van deze oude, schone liedjes, die voor de eeuwigheid gemaakt lijken.

De Wonderhoorn

Het openingsgedicht, waarnaar *Des Knaben Wunderhorn* vernoemd is, dient ook hier als proloog. We komen terecht in een fantasierijke wereld, die voor oog en oor een nieuwe ervaring belooft.

Au

In meerdere talen, en begeleid door gelui van gouden klokken, weerklinkt eeuwig gezang van de engelenschaar. Au staat symbool voor deze zuivere, hemelse beiaard, waarvan wij een glimps kunnen opvangen.

de vissenpreek

De gelovigen zijn echter zoek, de kerken zijn leeggelopen. Sint-Antoniüs zoekt daarom nieuwe toehoorders bij de vissen. De hele school luistert vol overgave naar het gepreek aan de rivier, maar na afloop van de hoogmis verandert geen vis ook maar iets aan zijn gedrag. Een bewerking van Mahlers lied, met meer dan een knipoog naar zijn tweede symfonie.

Te

Van de hemel en de valse gelovigen dalen we verder tot *Das irdische Leben*. Wij voelen ons machteloos tegenover de sleur van het aardse bestaan, hier weergegeven als een cyclus van graan zaaien tot brood bakken, en verklankt door het knagende gekras op de tam-tam.

Een kind is het slachtoffer van deze bekrompen wereld: het malen en dorsen gaat niet snel genoeg. Het sterft nog voor het de kans heeft gehad zijn talenten en mogelijkheden te ontplooiën.

De christelijke moraal, waarvan *Des Knaben Wunderhorn* doorspekt is, biedt voor de 21ste-eeuwse mens veelal nog weinig soelaas voor zo'n zinloos leven. Reeds in Mahlers tijd was God dood verklaard door de controversiële denker Nietzsche. Wij willen zelf het heft in handen nemen, zelf betekenis kunnen geven aan het leven, zelf dat kind in ons in leven houden.

de tamboer

Naïef, uit liefde voor de klank van het militaire marcheren, getrommel en heroïsch trompetgeschal stapt een jongeman in het leger en wordt tamboer. In een veldslag echter, slaat de schrik hem om het hart en deserteert hij.

Deze vrije keuze om te stoppen met musiceren wordt hem fataal, hij krijgt de strop. In het gezicht van de dood verwerft hij inzicht in wie hij in essentie was: een trommelaar. Zijn lijf, zijn leven, zijn hartslag, zijn ik – is de trommel.

Urlicht

Op de grote vragen van leven en dood, het hiernamaals, een godheid heeft geen van ons het antwoord. Om het aardse te overstijgen is er, behalve een rode roos – schoonheid – liefde – misschien ook geen antwoord nodig?

Waldvögelein

Wanneer de wassende maan en de nachtegaal de valavond aankondigen, vinden in het bos de meest passionele liefdesavonturen van geheime minnaars plaats. Vogels van vroeger of nu zingen steeds ditzelfde liedje. Dit is de *Wunderhorn* ten top.

We horen Gustav Mahler zelf aan de piano in zijn *Ich ging mit Lust durch einen grünen Wald*, terwijl twee speelvogels zich klaarmaken.

de zangwedstrijd van Koekoek en Nachtegaal

Twee vogeltjes bekvechten om wie het mooiste lied kwettert: de koekoek, wiens roep het kleinste kind herkent, of de nachtegaal, met zijn virtueuze vogelzang die sinds de oudheid de dichters inspireert.

De kunst of de Kunst, wie beslecht er deze strijd? Als je het aan een bepaalde ezel vraagt, dan maakt hij je als antwoord een kinderliedje, gebaseerd op muziek van een van de meest grootse en iconische klassieke componisten.

Zomerse Aflossing

Wanneer de koekoek zich te pletter heeft gevlogen, dan wachten we wel op het gezang van de nachtegaal om ons te verblijden. De cyclus van het leven kan je haast niet luchtiger verwoorden!

Let wel op dat het geen *vergeefs wachten* op Vrouw Nachtegaal wordt; het zijn enkel de mannetjes die zingen, sinds Ovidius de tong van Philomela heeft uitgesneden.

Himmlisches Leben

Onze tweede blik op de hemel zal er misschien best een met lichtheid en humor zijn. Volgens *Der Himmel hängt voll Geigen* zou er niets van het *werelds gewemel* te vinden zijn, enkel uitbundige vreugde en gratis eten en drinken in overvloed. De hoveniers laten alles maar groeien en alle dieren worden vrolijk geslacht, wanneer wij maar willen.

Zelfs de heiligen hoeven er geen verantwoording af te leggen. Zo zien we Sint-Pieter rustig aan het vissen op een vastendag, en Johannes De Doper het Lam Gods doden. Qua ironie past het in dit rijtje dat onze opdrachtgever, Goethe, zelfs Faust toeliet in de hemel, ondanks het contract met de duivel!

Wat moet je als mens nog aanvangen, wanneer je beeld van noch de aarde, noch de hemel veel positiefs bevat – ?

Geniet(en) van de voorstelling!

Ward De Jonghe

Goggles' Wunderhorn werd mogelijk gemaakt met de steun van Sabam, Kunstacademie Deinze, VNK Percussion Rental & Sales, Ils Bosman, Maarten Bousery, Benoît De Leersnyder, Michaël Penson, en vele anderen...

Ontzettend veel dank aan Goggles om mij het volle vertrouwen te geven in het uitwerken van deze productie.

De Wonderhoorn

Des Knaben Wunderhorn: Das Wunderhorn

– Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertaling Ward De Jonghe

Ein Knab auf schnellem Roß
Sprengt auf der Kaisrin Schloß;
Das Roß zur Erd sich neigt,
Der Knab sich zierlich beugt.

Een knaap te paard stormt aan
Langs s' keizers eikenlaan.
Ze richten – knaap en paard!
Gracicus de neus ter aard'.

Wie lieblich, artig, schön
Die Frauen sich ansehen!
Ein Horn trug seine Hand,
Daran vier goldne Band.

Hoe lieflijk, aardig,... knap!
– Ja, vrienden, zet u schrap!
Een hoorn droeg zijn hand,
Daaraan een gouden band;

Gar mancher schöne Stein
Gelegt ins Gold hinein,
Viel Perlen und Rubin
Die Augen auf sich ziehn.

En edelstenen fijn,
Als parels en robijn,
Zijn ingelegd in 't goud;
Nee echt, 't laat niemand koud!

Das Horn vom Elefant,
So groß man keinen fand,
So schön man keinen fing,
Und oben dran ein Ring.

De hoorn van olifant,
Zo groot, een echt gigant,
Zo schoon men nooit een ving!
En bovenaan: een ring,

Wie Silber blinken kann
Und hundert Glocken dran,
Vom feinsten Gold gemacht,
Aus tiefem Meer gebracht.

Van zilver blinkend fel;
En klokjes – honderd wel!
Van 't fijnste goud gesmeed.
Uit diepe zee ontvreemd,

Von einer Meerfei Hand
Der Kaiserin gesandt
Zu ihrer Reinheit Preis,
Dieweil sie schön und weis.

Door zeemeermin gegrift:
“Aan d' keyzerin als gift
Die scoon is ende wys
Voor hare reinheid prys”

Der schöne Knab sagt auch:
“Dies ist des Horns Gebrauch:
Ein Druck von Eurem Finger,
Ein Druck von Eurem Finger –

De knappe gast bemerkt:
“En zo is 't hoe het werkt:
Een duwtje van uw vinger,
Één duwtje van uw vinger,

Und diese Glocken all,
Sie geben süßen Schall,
Wie nie ein Harfenklang
Und keiner Frauen Sang,

En al die kleine bellen,
Die zullen zoetjes schellen;
Geen harp of stem tevoren,
Kon zozeer u bekoren!

Kein Vogel obenher,
Die Jungfrau nicht im Meer
Nie so was geben an!”
Fort sprengt der Knab bergan,

Geen vogel in de wolken,
Geen vis in diepe kolken;
Nee, niets was ooit zo heerlijk!”
En weg sprong hij. – Begeerlijk...

Ließ in der Kaisrin Hand
Das Horn, so weltbekannt;
Ein Druck von ihrem Finger,
O süßes hell Geklinge!

Nu stond zij daar verloor'n,
Met zo een wonderhoorn.
De keizerin zacht drukt...
Ze wacht. “Sst! Luistert! 't Lukt!!”

Au

naar Des Knaben Wunderhorn: Armer Kinder Bettlerlied
– Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertalingen Ward De Jonghe
en Benoît De Leersnyder

Es sungen drei Engel
Einen süßen Gesang,

Sie jauchzten
Fröhlich auch dabei;

Mit Freuden es
Im Himmel klang!

Une douce chanson
Trois anges chantaient,

De surcroît
Jubilaient de joie ;

Les cieux joyeusement
Résonnaient !

Three angels a song
Very sweet were a-singing,

Rejoicing and
Cheering as well;

O! gaily in heaven
'twas ringing!

Er zongen drie eng'len
Een zoet'lijk gezang,

Zij jubelden
Blijde daarbij;

Vol vreugd was
Der hemelen klank!

de vissenpreek

Des Knaben Wunderhorn: Des Antonius von Padua Fischpredigt
– Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertaling Maarten Boussey

Antonius zur Predig
Die Kirche findt ledig,
Er geht zu den Flüssen
und predigt den Fischen;
Sie schlagen mit den Schwänzen,
Im Sonnenschein glänzen.

Die Karpfen mit Rogen
Sind all hieher zogen,
Haben d'Mäuler aufrissen,
Sich Zuhörens beflissen:
Kein Predig niemalen
Den Karpfen so gfallen.

Spitzgoschete Hechte,
Die immerzu fechten,
Sind eilend herschwommen,
Zu hören den Frommen:
Kein Predig niemalen
Den Hechten so gfallen.

Auch jene Phantasten,
So immer beim fasten,
Die Stockfisch ich meine,
Zur Predig erscheinen:
Kein Predig niemalen
Den Stockfisch so gfallen.

Antonius wil preken
Maar de kerkgangers ontbreken.
Aan de stroom geeft hij nu zijn missen
Ja, gewoon aan de vissen.
Ze schudden hun vinnen,
Hun schubben, die glimmen!

De karpers en roggen,
Ze komen al aangezwoomen,
Hun bek staat wijd open,
Om alles toe te horen.
Nog nooit is voor die preken
Een karper zo bezweken!

De snoeken, spitse snuiten
En vechtende ijdeluiten,
Zijn haastig gekomen,
Voor het woord van die vrome.
Nog nooit is voor die preken
Een snoek zo bezweken!

Ook alle fantasten,
Die altijd maar vasten,
De stokvis, bedoel ik,
Komt boven voor 't gepredik.
Nog nooit is voor die preken
Een stokvis zo bezweken!

Gut Aalen und Hausen,
Die vornehme schmausen,
Die selber sich bequemen,
Die Predig vernehmen:
Kein Predig niemalen
Den Aalen so gefallen.

Vette paling en steuren,
Waar rijken van smullen,
Zij duwden zich naar voren,
Om de preek aan te horen.
Nog nooit is voor die preken
Een aal zo bezweken!

Auch Krebse, Schildkroten,
Sonst langsame Boten,
Steigen eilend vom Grund,
Zu hören diesen Mund:
[Kein Predig niemalen
den Krebsen so gefallen.]

Ook kreeften, schildpadden,
De trage vazallen,
Zijn er bij als de kippen,
Om te hangen aan zijn lippen.
[Nog nooit is voor die preken
Een kreeftje zo beweken.]

Fisch große, Fisch kleine,
Vornehm und gemeine,
Erheben die Köpfe
Wie verständge Geschöpfe:
Auf Gottes Begehren
Antonium anhören.

Vis groot of petieterig,
Van aanzien of miezerig,
Laat zich de les lezen
Als verstandig wezen.
Door de grote God uitverkoren
Om Antonius aan te horen!

Die Predigt geendet,
Ein jedes sich wendet,
Die Hechte bleiben Diebe,
Die Aale viel lieben.
Die Predig hat gefallen.
Sie bleiben wie alle.

De preek is afgelopen,
De vissen afgedropen.
De snoeken blijven stelen,
De paling liefde delen.
Ze zwichtten voor de preek,
't Verandert niets, zo bleek!

Die Krebs gehn zurücke,
Die Stockfisch bleiben dicke,
Die Karpfen viel fressen,
Die Predig vergessen.
Die Predig hat gefallen,
Sie bleiben wie alle.

De kreeften keren t'rug,
De stokvis die blijft stug.
De karpers gaan weer vreten,
't Gepredik gans vergeten.
Ze zwichtten voor de preek,
't Verandert niets, zo bleek!

Te

naar Des Knaben Wunderhorn: Verspätung

– Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertalingen Ward De Jonghe

Morgen wollen wir Säen Ernten Dreschen Mahlen Backen Geschwind	Demain on va Semer Récolter Battre Moudre Cuire Rapidement	Morgen gaan we Zaaien Oogsten Dorsen Malen Bakken Gezwind
Warte nur Mein liebes Kind	Attendez Mon cher enfant	Wacht gewoon Mijn lieve kind
Und als das Korn Gesäet Geerntet Gedroschen Gemahlen War	Et quand il fut Semé Récolté Battu Moulu Le blé	Als dan het koor'n Gezaaid Geoogst Gedorst Gemalen Was
Rief das Kind Noch immerdar	L'enfant criaît En continu	Liet het kind Nog luidkeels hoor'n
Mutter Es hungert mich Gib mir Brot Sonst sterbe ich	Maman J'ai tellement faim Je vais mourir Donne-moi du pain	Moeder Geef mij brood Van de honger Ga ik dood
Und als das Brot Gebacken War	Et quand le pain Fut cuit Enfin	Als dan het brood Gebakken Was
Lag das Kind Schon auf der Bahr.	L'enfant était Déjà perdu.	Was het kind Alreeds verloor'n.

Das Problem der Wartenden. –

Es sind Glücksfälle dazu nötig und vielerlei Unberechenbares, daß ein höherer Mensch, in dem die Lösung eines Problems schläft, noch zur rechten Zeit zum Handeln kommt – “zum Ausbruch”, wie man sagen könnte. Es geschieht durchschnittlich *nicht*, und in allen Winkeln der Erde sitzen Wartende, die es kaum wissen, inwiefern sie warten, noch weniger aber, daß sie umsonst warten. Mitunter auch kommt der Weckruf zu spät, jener Zufall, der die “Erlaubnis” zum Handeln gibt – dann, wenn bereits die beste Jugend und Kraft zum Handeln durch Stillsitzen verbraucht ist; und wie mancher fand, eben als er “aufsprang”, mit Schrecken seine Glieder eingeschlafen und seinen Geist schon zu schwer! “Es ist zu spät” – sagte er sich, ungläubig über sich geworden und nunmehr für immer unnütz. – Sollte, im Reiche des Genies, der “Raffael ohne Hände”, das Wort im weitesten Sinn verstanden, vielleicht nicht die Ausnahme, sondern die Regel sein? – Das Genie ist vielleicht gar nicht so selten: aber die fünfhundert *Hände*, die es nötig hat, um den *kairos*, “die rechte Zeit” – zu tyrannisieren, um den Zufall am Schopf zu fassen!

Het probleem van de wachtenden. –

Er zijn gelukstreffers voor nodig en velerlei onvoorspelbaars, opdat een hogere mens, in wie de oplossing van een probleem rust, nog op tijd tot handelen komt – “tot uitbraak”, zou men kunnen zeggen. Het gebeurt in doorsnee *niet*, en in alle hoeken van de aarde zitten wachtenden, die het amper weten, in hoeverre zij wachten, nog minder echter dat ze tevergeefs wachten. Soms komt ook het weksignaal, zo’n toeval, dat de “toestemming” tot handelen geeft, te laat – dan, wanneer alreeds de beste jeugdigheid en daadkracht door stilzitten verbruikt is; dan, wanneer men, zoals zovelen, net bij het “opspringen”, met schrik de ledematen ingeslapen aantrof, en de geest reeds te zwaar! “Het is te laat” – dacht men bij zichzelf, onzeker over zichzelf geworden en voortaan voor altijd nutteloos. – Zou in het rijk van het genie, de “Rafaël zonder handen”, in de breedste zin van het woord, misschien niet de uitzondering, maar de regel zijn? – Het genie is misschien helemaal niet zo zeldzaam: maar wel de vijfhonderd *handen*, die het nodig heeft om *Kairos*, dat “juiste moment”, – te tyrannisieren, om dat toeval bij de haren te grijpen!

de tamboer

Des Knaben Wunderhorn: Tambursgesell

– Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertaling Maarten Boussey

Ich armer Tambursgesell,
Man führt mich aus dem Gewölb,
Wär ich ein Tambur blieben,
Dürft ich nicht gefangen liegen.

Ik ben een arme tamboer,
Ze sleuren me van de kille vloer,
Was ik maar een tromm'laar gebleven,
Werd ik nu niet uit mijn cel gedreven.

O Galgen, du hohes Haus,

Du siehst so furchtbar aus,
Ich schau dich nicht mehr an,
Weil i weiß, i gehör daran.

Op 't schavot hangt hoog en droog
de strop
De angst neemt het over in m'n kop,
Ik durf de galg niet aan te zien,
Want ik weet dat ik 'm verdien.

Wenn Soldaten vorbeimarschieren,
Bei mir nit einquartieren,
Wann sie fragen, wer i gwesen bin:
Tambur von der Leibkompanie.

Als soldaten voorbijmarcheren,
vastberaden, zonder om te keren,
Als ze vragen, wie is die arme vent:
Tamboer van het eerste regiment!

Gute Nacht, ihr Marmelstein,
Ihr Berg und Hügelein,
Gute Nacht, ihr Offizier,
Korporal und Musketier!

Goede nacht aan de koude keien,
aan de bergen en heuvelrijen,
Goede nacht, jij officier,
korporaal en musketier.

Gute Nacht, ihr Offizier,
Korporal und Grenadier.
[Ich schrei mit heller Stimm,
Von Euch ich Urlaub nimm.]

Goede nacht, jij officier,
korporaal en grenadier.
[Ik schreeuw met hels kabaal:
Vaarwel, adieu allemaal!]

Urlicht

Des Knaben Wunderhorn: Urlicht

– *Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertaling Ward De Jonghe*

O Röschen rot,
[Der Mensch liegt in größter Not,
Der Mensch liegt in größter Pein,
Je lieber möcht ich im Himmel sein.
Da kam ich auf einen breiten Weg,
Da kam ein Engelein und wollt mich abweisen.
Ach nein, ich ließ mich nicht abweisen.
Ich bin von Gott, ich will wieder zu Gott,
Der liebe Gott wird mir ein Lichtchen geben,
Wird leuchten mir bis in das ewig selig Leben.]

O roosje rood,
[De mens is in grootste nood,
De mens is in grootste pijn,
Ik zou liever in de hemel zijn.
Daar kwam ik aan op een brede weg.
Er kwam een engeltje dat mij wou afwijzen.
Ach nee, ik liet me niet afwijzen.
Ik kom van God, ik wil opnieuw naar God,
Ons' Lieve Heer zal mij een lichtje geven,
Zal mij lichten tot in het eeuwig, zalig leven.]

“Daß du so lang gestanden hast,
Ich hab noch nicht geschlafen,
Ich dacht als frei in meinem Sinn,

Wo ist mein Herzallerliebster hin,
Wo mag er so lang bleiben?”

“Wo ich so lang geblieben bin,
das darf ich dir wohl sagen:
Beim Bier und auch beim roten Wein,
Bei einem schwarzbraunen Mädelein,
Hätt deiner bald vergessen.”]

“Hoe lang g’ hier ook al hebt gestaan,
Ik heb nog niet geslapen,
Want aldoor dacht ’k aan dees
en ’t geen,
Waar is mijn allerliefste heen,
Waar kan hij zo lang zitten?”

“Waar ik zo lang gezeten heb,
Dat kan ik jou wel zeggen:
Aan ’t bier en ook aan d’ rode wijn,
Aan ’n donkerharig meiske, ’k zou
Jou haast vergeten zijn.”]

de zangwedstrijd van Koekoek en Nachtegaal

Des Knaben Wunderhorn: Wettstreit des Kuckucks mit der Nachtigall
– Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertaling Ward De Jonghe

Einstmals in einem tiefen Tal
Der Kuckuck und die Nachtigall
Täten ein Wett anschlagen,
Zu singen um das Meisterstück:
“Gewinn es Kunst, gewinn es Glück,
Dank soll er davon tragen.”

Der Kukuk sprach: “So dir’s gefällt,
Ich had zur Sach ein Richter Wählt”,
Und tät den Esel nennen,
Denn weil er hat zwei Ohren groß,
So kann er hören desto baß,
Und, was recht ist, erkennen.

Er waren eens in ’t diepe dal
Koekoek en Nachtegaal.
Een weddenschap deed die twee beloven
Om wie er zingt het beste stuk
– Uit ware Kunst, of puur geluk –
Als winnaar te gaan loven!

De koekoek sprak: “Zeg Lijsterik,
Als ik nu eens de jury pik?”
Meteen daarop de ezel verkoren.
“Want Grauwteje heeft twee oren groot,
Zo kan die elke valse noot,
En wat juist is, horen!”

Sie flogen vor den Richter bald,
Wie ihm die Sache ward erzählt,
Schuf er, sie sollten singen:
Die Nachtigall sang lieblich aus,
Der Esel sprach: "Du machst mir's
kraus.
Ich kann's in Kopf nicht bringen."

Der Kuckuck drauf anfang geschwind:
"Kuckuck!" sein Sang durch Terz,
Quart, Quint.
Und tät die Noten brechen;
Er lacht auch drein nach seiner Art,
Dem Esel gefiel's; er sagt:
"Nun Wart,
Ein Urteil will ich sprechen.

Wohl sungen hast du, Nachtigall,
Aber, Kuckuck, singst gut Choral
Und hältst den Takt fein innen;
Das sprech ich nach mein hohen
Verstand,
Und kostet's gleich ein ganzes Land,
So laß ich's dich gewinnen."

Ze vlogen naar de ezel rap,
Vertelden hem de weddenschap.
Op slag deed hij hen zingen:
De Nachtegaal zong als een god,
Maar Ezel zei: "Gij maakt mij zot,
Het zijn te rare dingen!"

De koekoek ving nu aan gezwind
Zijn lied van terts en kwart en kwint.
– Kan iets nu nog meer kwellen?
En kijk dan eens hoe dwaas hij lacht! –
De ezel keurde 't goed en sprak:
"Wacht,
Mijn oordeel wil ik vellen!

Ge zongt heel schoon, Vrouw
Nachtegaal,
Maar gij Koekoek waart het sterkst
vocaal,
En hieldt daarbij het best de maat
vanbinnen.
Dus volgt er uit mijn groot verstand,
Al kost het mij het ganse land:
Heer Koekoek laat ik winnen!"

Zomerse Aflossing

Des Knaben Wunderhorn: Ablösung

– *Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertaling Ward De Jonghe*

Kuckuck hat sich zu Tod gefallen
An einer hohlen Weiden,

De koekoek viel op d' aarde dood
Na tegen wilg te vliegen;

Wer soll uns denn den Sommer lang
Die Zeit und Weil vertreiben?

Wie zal voor ons de zomer lang
De tijd nu doen vervlieden?

Ei, das soll tun Frau Nachtigall,
Sie sitzt auf grünem Zweige;

Ah! 't Moet wel zijn Vrouw Nachtegaal
Die zit op groene twijgen;

Sie singt und springt, is allzeit froh,
Wenn andre Vögel schweigen.

Zij zingt en springt, is immer kwiek
Als and're vogels zwijgen.

Wir warten auf Frau Nachtigall,
die wohnt im grünen Hage,

We wachten op Vrouw Filomeel
Die huist in groene struiken;

Und wenn der Kuckuck zu ende ist,
dann fangt sie an zu schlagen!

Want eerst wanneer 't gekoekoek stopt
Zal haar gezang ontluiken!

Himmlisches Leben

naar Des Knaben Wunderhorn: Der Himmel hängt voll Geigen

– Achim von Arnim en Clemens Brentano, vertaling Ward De Jonghe

Wir genießen die himmlischen Freuden,
Drum tun wir das Irdische meiden,
Kein weltlich Getümmel
Hört man nicht im Himmel,
Lebt alles in sanftester Ruh;
Wir führen ein englisches Leben,
Sind dennoch ganz lustig daneben,

Wir tanzen und springen,
Wir hüpfen und singen.

Johannes sein Lämmlein auslasset,
Der Metzger Herodes drauf passet,
Wir führen ein geduldigs,
Unschuldigs, geduldigs,
Ein liebliches Lämmlein zum Tod.
Und Lukas sein' Ochsenschlachten,
Ohn einigs Bedenken und Achten,
Doch! Der Wein kost kein Heller
Im himmlischen Keller,
Die Englein, die backen das Brot.

Gut Kräuter von allerhand Arten,
Die wachsen im himmlischen Garten,
Gut Spargel, Fisolen,
Und was wir nur wollen,
Ganze Schüssel voll sind uns bereit
Gut Äpfel, gut Birn und gut Trauben,

Die Gärtner, die alles erlauben.
Willst Rehbock, willst Hasen?
Auf offner Straßen,
Zur Küche sie laufen herbei.

Wij g'nieten de hemelse vreugden
En mijden het aardse gebeuren.
Geen werelds gewemel
Weerklinkt in de hemel
Leeft alles in tederste rust.
Wij leiden als engelen levens,
Zijn ook wel heel geestig
daarnevens.
Wij dansen en springen,
Wij huppen en zingen.

Johannes, het lam lang gedragen,
Laat 't nu bij Herodes de slager.
Wij doen een geduldig,
Onschuldig, geduldig,
Een lieflijk, klein lammetje dood.
Zie Lukas zijn os zomaar slachten,
Wel zonder bedenken of achten.
Maar! De wijn kost geen daalder
In d' hemelse kelder.
De engeltjes bakken het brood.

Goei' kruiden van allerhand' aard
Die groeien in d' hemelse gaard.
Asperges, prinsessen,
En wat we maar wensen:
Oms worden gans' schotels bereid.
Goei' appels en peren, en druiven
zo'n goeie,
Tuiniers laten alles hier groeien.
G' wilt reebok, g' wilt hazen?
Op straat, zie ze razen
Ja, recht naar de keuken, voorwaar!

Sollt etwa ein Fasttag ankommen,
Alle Fische mit Freuden
angeschwommen,
Da laufet der Peter
Mit Netz und mit Köder
Zum himmlischen Weiher hinein;
Willst Karpfen, willst Hecht,
willst Forellen,
Gut Stockfisch und frische Sardellen?
Frau Martha die Köchin muß sein.

En als eens een feestdag zou komen,
De vis komt hier blij aangezwommen.

Zie Pieter zich zetten
Met aas en met netten
Aan d' hemelse visvijver daar!
G' wilt karper, g' wilt snoek,
g' wilt goei' stokvis,
Forellen en frisse ansjovis?
D' kokkin moet Vrouw Martha wel
zijn!

Faust, Der Tragödie zweiter Teil: 3. Akt, Szene 42, 9863–9869
– Johann Wolfgang von Goethe, vertaling Ward De Jonghe

Heilige Poesie,
Himmelan steige sie!
Glänze, der schönste Stern,
Fern und so weiter fern!
Und sie erreicht uns doch
Immer, man hört sie noch,
Vernimmt sie gern.

Heilige poëzie, moge zij ten hemel
stijgen! Moge de schoonste ster ver
en steeds verder stralen! En toch be
reikt zij ons altijd; men hoort haar
nog, neemt haar graag waar.

